

OBSAH

I. Zrození Evropy

1. Únos Evropy ... 6
2. Zrození Evropy ... 6

II. Starověké Řecko a Řím

1. Homerův svět Řeků ... 8
2. Dobrodružství archeologie: Schliemannova Trója ... 9
3. Olympijské hry ... 9
4. Velká řecká kolonizace ... 10
5. Athény za Solónu ... 10
6. Raná řecká tyranie ... 11
7. Kleisthenés ... 12
8. Bitva u Marathónu / 490 ... 12
9. Bitva u Thermopyl a Salamíny / 480 ... 13
10. Athénský námořní spolek a mir s Peršany ... 14
11. Periklés ... 14
12. Thukýdídés – „otec kritického dějepiscevtví“ ... 15
13. Peloponéská válka ... 16
14. Spartská výchova ... 16
15. Aristotelés o otroctví ... 17
16. Vzestup Makedonie ... 18
17. Bitva u Chairóneie / 338 ... 18
18. Alexandr Makedonský ... 19
19. Založení Říma / 753 ... 20
20. Etruskové ... 20
21. Patricijové a plebejové ... 21
22. Ovládnutí Apeninského poloostrova ... 22
23. Penské války ... 22
24. Řecko pod nadvládou Říma / 146 ... 23
25. Reformy bratří Gracchů ... 24
26. Sullova diktatura ... 24
27. Spartakovo povstání ... 25
28. Občanská válka: Caesar a Pompeius ... 25
29. Gaius Iulius Caesar ... 26
30. Císař Augustus ... 27
31. Křesťanství ... 27
32. Promáslodování křesťanů ... 28
33. Výbuch Vesuvu / 79 ... 28
34. Největší rozsah impéria ... 29
35. Marcus Aurelius ... 29
36. Krize říše ve 3. století ... 30
37. Diocletianus a počátky dominátu ... 31
38. Edikt milánský / 313 ... 31
39. O vpadu barbarů ... 32
40. Zánik říše západoférické / 476 ... 32

III. Raný středověk (5.–10. stol.)

1. Hunové ... 34
2. Bitva u Adrianopole / 378 ... 34
3. Vyznání sv. Augustina ... 35
4. „Temná doba“ stěhování národů ... 36
5. Attila a bitva na Katalaunských polích / 451 ... 36
6. Chlodvíkův křest ... 37
7. Kníže a kněží ... 38
8. Frankové ... 38
9. Britové, Sasové a král Artuš ... 39

10. Christianizace Anglů ... 39
11. Benediktini ... 40
12. Justinianův kodex ... 40
13. Povstání Nika / 532 ... 41
14. Césaropapismus v Byzanci ... 42
15. Byzantský ceremoniál ... 43
16. Ikonoklasmus ... 43
17. Korán ... 44
18. Evropa a islám ... 45
19. Arabové, Byzanci a dědictví antiky ... 46
20. Počátky lenních vztahů ... 47
21. Konec vlády Merovejců / 751 ... 47
22. Vznik církevního státu ... 47
23. Osobnost Karla Velikého ... 48
24. Války Karla Velikého ... 49
25. Píseň o Rolandovi ... 49
26. Karel Veliký císařem / 800 ... 50
27. Nařízení Karla Velikého ... 51
28. Osobnosti karolinské renesance ... 51
29. Verdunská smlouva / 843 ... 52
30. Vikinské nájezdy ... 53
31. Život Vikingů ... 53
32. Život Slovanů ... 54
33. Počátky slovanské vzdělanosti ... 55
34. Alexandr Veliký ... 55
35. Výboje Maďarů a bitva na Lechu / 955 ... 56
36. Ota I. císařem římským / 962 ... 57
37. Volba římského krále ... 57
38. Počátky Piastovců ... 58
39. Hugo Kapet francouzským králem / 987 ... 58
40. Kniže Vladimír a pokřesťanství Rusí / 988/89 ... 59
41. Jaroslav Moudrý ... 60
42. Vikingové v Americe ... 60
43. Sjednocování Norska ... 61
44. Království uherské ... 61
45. Bulharská říše ... 62
46. „Boží příměří“ ... 63

IV. Vrcholný a pozdní středověk

(11.–15. stol.)

1. Učení o trojím lidu ... 64
2. Poddání ... 64
3. Kdy začínal nový rok? ... 65
4. Hladomorý ... 66
5. O lékařském umění ... 66
6. Velké schizma / 1054 ... 67
7. Bitva u Hastingsu / 1066 ... 67
8. Kniha Posledního soudu ... 68
9. Dictatus papae ... 68
10. Pokoření v Canosse / 1077 ... 69
11. Reconquista ... 69
12. Vyhášení křížové výpravy / 1095 ... 70
13. Dobyti Jeruzaléma / 1099 ... 71
14. Chorvatsko a Uhry ... 72
15. Konkordát wormský / 1122 ... 72
16. Svatojakubská pouť ... 73
17. Strach, démoni a středověký zemědělec ... 73
18. Zrození gotiky: katedrála ... 74
19. Eleonora Akvitánská ... 75
20. Fridrich Barbarossa v Itálii ... 76
21. Templářský řád ... 77
22. Křížáci proti Slovanům ... 77

23. Proč se stát křížákem ... 78
24. Bitva u Hattinu / 1187 ... 78
25. Ženy bojovnice? ... 79
26. Richard Lví srdce v zajetí ... 79
27. Lenní smlouvy a přísahy ... 80
28. Dědičnost lén ... 81
29. Dobyti Konstantinopole křížáky / 1204 ... 81
30. Dětská křížová výprava / 1212 ... 82
31. Albigenští kacíři ... 82
32. Bitva u Bouvines / 1214 ... 83
33. Osobnost Filipa II. Augusta ... 83
34. Velká listina svobod / 1215 ... 84
35. Městská práva ... 85
36. Kolonizace a polabští Slované ... 86
37. Hanza ... 86
38. Řád německých rytířů ... 87
39. Bitva na Kalce / 1223 ... 87
40. Tataři v Evropě ... 88
41. Mongolský chán a papež ... 88
42. O životě Mongolů ... 89
43. Alexandr Něvský ... 89
44. Pád Akkonu / 1291 ... 90
45. O významu křížových výprav ... 91
46. Svátý rok ... 91
47. Filip IV. Sličný ... 92
48. Uhry po vyměření Arpádovců / 1301 ... 93
49. Švýcaři proti Habsburkům ... 93
50. Život v italských městech ... 94
51. Odvrácená tvář města ... 95
52. První morová epidemie ... 95
53. Mor ve Florencii ... 96
54. Promáslodování židů ... 97
55. Stoletá válka: příběh z Calais ... 97
56. Povstání stoleté války: Wat Tyler ... 98
57. Dvorská slavnost ... 98
58. Lov – sport i zábava ... 99
59. Hry dětí ... 100
60. Měšťanský jídelníček ... 101
61. Rytířské turnaje ... 101
62. Bitva na Kulikovském poli / 1380 ... 102
63. Turci na Balkáně ... 103
64. Pohanství na Litvě ... 103
65. Papežské schizma ... 104
66. Příchod Romů ... 105
67. Jana z Arku ... 105
68. Dobyti Konstantinopole Turky / 1453 ... 106
69. Ivan III. se zbavuje Tatarů / 1480 ... 106
70. Generální stavby ve Francii ... 107
71. Nástup Tudorovců / 1485 ... 108

V. Raný novověk I (1492–1618)

1. Jindřich Mořeplovec ... 110
2. Pověření pro Kryštofa Kolumba / 1492 ... 110
3. Kryštof Kolumbus v Americe / 1492 ... 111
4. Smlouva z Tordesillas / 1494 ... 112
5. Portugalci v zámorí ... 112
6. Obchod s otroky ... 113
7. První informace o Novém světě ... 113
8. Magalhãesova plavba kolem světa / 1519–22 ... 114
9. Dobyváni: střet civilizací ... 115
10. Císař Maximilián I. ... 115
11. Renesanční papežství ... 116

12. Michelangelo Buonarroti ... 117
 13. Niccolò Machiavelli – Vladař ... 117
 14. Španělsko evropskou mocností ... 118
 15. Tizian životopisem Karla V.? ... 119
 16. Erasmus Rotterdamský ... 119
 17. Turci u Moháče a Vídně / 1526/29 ... 120
 18. Turek – „dědičný nepřítel křesťanů“ ... 121
 19. Martin Luther a počátky reformace ... 122
 20. Z myšlenek Martina Luthera ... 122
 21. Německá selská válka / 1524–26 ... 123
 22. Münsterská komuna novokřtěnců ... 124
 23. Jindřich VIII. a anglikánská církev ... 125
 24. František I. a jeho dvůr ... 125
 25. Kalvinismus ... 126
 26. Augsburský mír / 1555 ... 127
 27. Tridentský koncil ... 127
 28. Jezuitský řád ... 128
 29. Manufaktury ... 129
 30. Žena v 16. století ... 129
 31. Rodina a výchova na východě Evropy ... 130
 32. Móda doby renesance ... 131
 33. V invazivnímu mučírme ... 132
 34. Čarodějnické procesy ... 132
 35. Katovské řemeslo ... 133
 36. Livonské války / 1558–83 ... 134
 37. Lublínský unie / 1569 ... 134
 38. Polsko stavovským státem ... 135
 39. Osobnost Maximiliána II. ... 135
 40. Hospodářský úpadek Španělska ... 136
 41. Filip II. ... 137
 42. Nizozemské provincie proti Španělsku ... 137
 43. Bitva u Lepanta / 1571 ... 138
 44. Barokoměstská noc / 1572 ... 139
 45. Vznik samostatného Nizozemí / 1581 ... 140
 46. Alžběta I. a Marie Stuartovna ... 140
 47. Španělská „neporazitelná“ Armada / 1588 ... 141
 48. Edikt nantský / 1598 ... 142
 49. Benátky ... 143
 50. Nástup Romanovců / 1613 ... 143
 51. Renesanční astronomie ... 144
- VI. Raný novověk II (17.–18. stol.)**
 1. Průměrný věk: společnost mladých? ... 146
 2. Světlo a rytmus práce ... 147
 3. Piráti: dobrodruží, či podnikatelé? ... 147
 4. Ludvík XIII. a kardinál Richelieu ... 148
 5. Žoldnění třicetileté války ... 149
 6. Bitva u Lützeny / 1632 ... 150
 7. Vestfálský mír / 1648 ... 150
 8. Kristina Švédská ... 151
 9. Petice parlamentu / 1628 ... 151
 10. Oliver Cromwell ... 152
 11. Dohoda lidu: o demokracii a vládě ... 153
 12. Poprava Karla I. / 1649 ... 153
 13. Anglie republikou / 1649 ... 154
 14. Zákon o plavbě / 1651 ... 154
 15. Cromwell lordem protektorem ... 155
 16. Restaurace Stuartovců / 1660 ... 155
 17. Zákon o právech / 1689 ... 156
 18. Polské šlechtické svobody ... 156
 19. Turci u Vídně / 1683 ... 157
 20. Absolutismus ... 157
 21. Osobnost Ludvíka XIV. ... 158
 22. Dvůr Ludvíka XIV. ... 159
 23. Merkantilismus ... 160
 24. Zrušení ediktu nantského / 1685 ... 161
 25. Ludvík XIV. a války o španělské dědictví ... 161
 26. Vznik Velké Británie / 1707 ... 162
 27. Britský monopol na obchod s otroky ... 162
 28. Pragmatická sankce / 1713 ... 163
 29. Osobnost Petra Velikého ... 163
 30. Petr a Alexej: otec a syn ... 164
 31. Rusko v severní válce ... 165
 32. Petr I. poevrospřuje Rusko ... 165
 33. Století vědy ... 166
 34. O společenských smlouvě ... 167
 35. Vznik Pruského království / 1701 ... 167
 36. Prusko Fridricha Viléma I. ... 168
 37. Osvícenský absolutismus v Prusku ... 169
 38. Sedmiletá válka ... 169
 39. Cechovní řemeslo versus manufaktura ... 170
 40. Nevolnictví v Rusku ... 171
 41. Montesquieu: O duchu zákonů ... 171
 42. Denis Diderot o Encyklopedii ... 172
 43. Fyziokratismus ... 173
 44. Hospodářský liberalismus ... 173
 45. Deklarace nezávislosti USA / 1776 ... 174
 46. První dělení Polska / 1772 ... 175
 47. Politika Kateřiny II. ... 175
 48. Potěmkinovy vesnice ... 176
 49. Osobnost Kateřiny II. ... 177
 50. Zánik Polska / 1795 ... 177
 51. Venkovská škola ... 178
 52. Radosti a strasti ženského údělu ... 179
- VII. Novověk (1789–1914)**
 1. Co je Třetí stav? ... 180
 2. Generální stavy a Národní shromáždění ... 180
 3. Dobytí Bastily / 14. 7. 1789 ... 181
 4. Deklarace lidských a občanských práv / 26. 8. 1789 ... 182
 5. „Revoluce strašná i skvělá“ ... 182
 6. Revoluční válka ... 183
 7. Poprava Ludvíka XVI. / 1793 ... 184
 8. Jakobínský převrat / 1793 ... 184
 9. Revoluční teror ... 185
 10. Devátý thermidor / 1794 ... 186
 11. Období direktoria ... 187
 12. Zahraněční ohlas revoluce ... 187
 13. Císař Napoleon ... 188
 14. Francie a Španělsko ... 189
 15. Tažení do Ruska / 1812 ... 190
 16. Napoleonův pád ... 191
 17. Svatá aliance / 1815 ... 191
 18. Německý spolek / 1815 ... 192
 19. Kníže Metternich ... 192
 20. Národní hnutí ... 193
 21. Co je národ? ... 194
 22. Povstání děkabristů / 1825 ... 195
 23. Červencová revoluce ve Francii / 1830 ... 195
 24. Poláci v boji za samostatnost ... 196
 25. Irové proti Británii ... 197
 26. Za jednotnou Itálií ... 197
 27. Průmyslová revoluce: Manchester ... 198
 28. Průmyslová revoluce: práce žen ... 199
 29. Utopičtí socialisté ... 199
 30. Manifest komunistické strany / 1848 ... 200
 31. Revoluce 1848 ve Francii ... 201
 32. Frankfurtský sněm a sjednocení Německa / 1848–49 ... 202
 33. Technické novoty: telegraf a železnice ... 202
 34. Charles Darwin: O původu člověka ... 203
 35. Krymská válka ... 203
 36. Válka očima vojáka ... 204
 37. Sjednocení Itálie / 1859–61 ... 205
 38. Garibaldiho tažení na Řím / 1862 ... 205
 39. Mezinárodní červený kříž / 1863 ... 206
 40. Feniané za svobodné Irsko ... 207
 41. Bismarck o pruské-rakouské válce / 1866 ... 207
 42. Bitva u Sedanu / 1870 ... 208
 43. Pařížská komuna / 1871 ... 209
 44. Počátky sociálního zákonodárství ... 209
 45. Je líbo „honzička“ ... 210
 46. Příběh sufražetky ... 211
 47. Konfederativní a liberálové o koloniích ... 211
 48. Spolek tří císařů / 1873 ... 212
 49. Berlínský kongres / 1878 ... 213
 50. Dvojspolek a Trojspolek / 1879/82 ... 213
 51. Anarchismus ... 214
 52. Atentát na cara Alexandra II. / 1881 ... 214
 53. Židé a antisemitismus ... 215
 54. Dreyfusova aféra ... 216
 55. Sionismus ... 216
 56. Encyklika Rerum novarum / 1891 ... 217
 57. Revizionismus ... 217
 58. Slováci pod tlakem maďarizace ... 218
 59. Obnovení olympijských her / 1896 ... 219
 60. Pokroky vědy ... 219
 61. Královna Viktorie ... 220
 62. Německo ve světové politice ... 221
 63. Evropské imperiální myšlení ... 222
 64. Dráha Berlín – Bagdád ... 222
 65. Nobelovy ceny ... 223
 66. Ruská „krvavá neděle“ / 1905 ... 223
 67. Trojdohoda / 1907 ... 224
 68. Mírové konference v Haagu ... 225
 69. Revoluce a státní převrat v Portugalsku / 1910 ... 225
 70. Balkánské války ... 226
 71. „Vychování tvrdě...“ ... 227
 72. Moderní umění ... 228
- Prameny a literatura ... 230*
Výběrový rejstřík ... 232